

ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ЛИСТ

ИЗДАНИЕ НА СРЕДНО ПРОФЕСИОНАЛНО-ТЕХНИЧЕСКО УЧИЛИЩЕ ПО МАШИНОСТРОЕНЕ „ЦВ. РАДОЙНОВ“ ● ФЕВРУАРИ 1969 Г.

ЛЮДМИЛ СТОЯНОВ

ТОИ НЕ УМИРА!

Аз знам, че съм в ръцете би здраво.
И вие ме знаете и аз ви познавам.
Тук, в моята родна България, днес
спасявам аз нейното име и чест.
Червенсармеец, преплувах решително,
посланик на армия освободителка!
И аз провъзгласявам с пълни гърди:
„Червената армия ще победи!“
Аз няма да видя победата, Нека!
Ще бъде победа тя на Човека.
Победа на разума, на съвестта.
И само скърбя —
иде рано смъртта,
И краят ви близък аз няма да видя.
Но ще остане в мен образът свиден

на моята земя и на мой народ
и споменът на моя живот
ще пребъде за новите хора.
Вий сте живи покойници,
с вас няма да споря.
На моите близки оставям завет:
умирам като други безчет,
спокоен и с вяра, че ние сме вече
пред прага на ново, щастливо човечество.
Отнеха му думата.

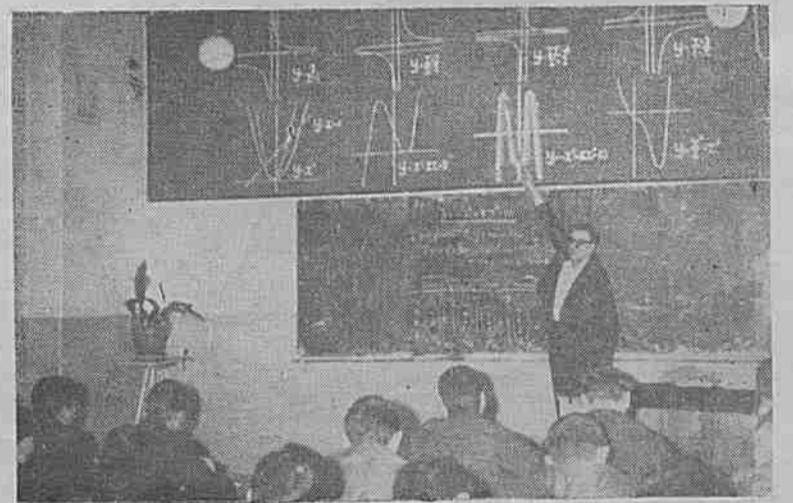
После — в прицел
палачите чакат пред тъмен тунел,
отдето се носи във порив неспирен
бунтовната песен:
...Той не умира!

„АЗ ПРЕКАРАХ ЕДИН БУРЕН ЖИВОТ, НО БЯХ ЩАСТЛИВ,
ЗАЩОТО ПРЕД МЕН СТОЕШЕ БЛАГОРОДНАТА ЦЕЛ — ДА
ОТДАМ СКРОМНИТЕ СИ СИЛИ ЗА БЛАГОТО НА НАРОДА“.

ЦВЯТКО РАДОЙНОВ

ПОТОМЦИТЕ
ИЗПЪЛНЯВАТ
ЗАВЕТИТЕ НА
СВОЯ ПАТРОН!

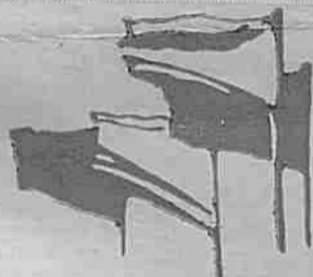

Итакво ще ни дадеш, историко,
от пожелателите си страници? —
Ний блъхне неизвестни хора
от фабрики и канцеларии,
ний бяхме селяни, които
миришеха на лук и виснало
и под мустаците увиснали
живота псувахме сърдито.

За мъката — не щем награди,
не ще дотегнем и с илишета
на томовете ти грамади,
натрупани през веновете.

Но разнажи със думи прости
на тях — на бъдещите хора,
които ще поемат поста ни,
че ние храбро сме се борили.

Н. Я. ВАПЦАРОВ

НАШЕ ЗНАМЕ, НАША ГОРДОСТ!

Десетилетни епични борби за свобода, щастие
и национална независимост!

В тази борба против омразната тирания на
наши и чужди господари революционната бъл
гарска младеж е на челно място. Още през два
десетте години на миналия век в средните учеб
ни заведения се появяват първите марксистически
кръжоци. Такъв кръжок ръководи сам Георги
Димитров в железарското училище в гр. Само
ков (сегашия Техникум по механотехника в
София), а още през първата учебна година след
откриването на Техническото училище (сегашия
строителен техникум „Хр. Ботев“) и там се
учредява също марксистически кръжок. Младежки
те физкултурни дружества, организирани от
Партията на тесните социалисти сред работниче
ската младеж и ученическите кръжоци слагат
началото на революционния Съюз на българ
ската социалдемократическа младеж през 1912
г. в Русе. Под влиянието на освободителните
идеи на ВОСР през 1919 г. той преминава в
Български комунистически младежки съюз и ста
ва член на Комунистическия младежки интерна
ционал.

В редовете на Комсомола растат прекрасни
младежки дейци, които през септември 1923 г.
повеждат работническата, селската и учащата
се младеж в кипежа на революционните борби.
Обгръщаме житейския път на нашия патрон
генерал Цветко Радойнов и пред очите ни се
възправя един живот-борба, един живот-под
виг. Той стана наше знаме, наша гордост!

Твърдо и неустрашимо, някогашното рошогла
во селянче от Крън получава първата си закал
ка в марксистическите кръжоци в Крън, Мъглиж,
Казанлъж. Години наред дели горчивия зальк
на селските учители-комунисти, за да израсте в
борец-септемвриец. „Мъглиж беше пръв.“ Пръв
със знаме в ръка бе и крънският учител Цвет
ко Радойнов, впоследствие израснал в опитен
военен командир, боец по фронтовете на изстра
дала Испания, нелегален партийен функционер.
И където и да е — в дебрите на Балкана и
Странджа или във великата и необятна съвет
ска страна, по бойните полета при Гвадалахара
или в нелегалните квартали на работническа Со
фия, той нито за миг не забравя своя дълг на

борец, комунист и когато идва коварният про
вал, враговете срещат в негово лице не човек,
а скала, твърд и неустрашим войник на пар
тията.

„Завърнах се в родината си, за да участву
вам заедно с всички истински патриоти за пред
отвратяването на нова национална катастрофа,
пред която е изправена България“. Такъв беше
отговорът на първия подсъдим от съдебния
процес срещу подводничарите и парашутистите
през юни 1942 г. Фашисткия прокурор е вбе
сен от този отговор и от хладнокръвието на под
съдимия комунист. Палачите се задъхват от
злоба, жестокостта им съперничат на среднове
ковната инквизиция, но смелият народен син не
отронва нито дума, не скланя глава пред осви
репелия враг. Цветко Радойнов се държи мъ
жествено до последния миг на живота си. Той
и неговите другари смело посрещат смъртта.
Мрачно отеква залпът на наказателния взвод,
секват в гърлото отправените към народа и пар
тията прощални слова.

Двадесет и седем години оттогава. Двадесет
и седем години без бележития комунист и наш
патрон Цветко Радойнов.

Светлото и жадувано бъдеще, към което се
стремеше с цялото си сърце, днес е настояще,
сбъдват се пророческите думи, изречени пред
лицето на смъртта. Днес ние, учители и учени
ци от нашето училище, свеждаме глави и дъл
боко се прекланяме пред светлата памет на
верния син на нашия прекрасен народ и партия
та на Благоев и Димитров, верния син на Лени
новата партия, интернационалистът Цветко Ра
дойнов. Той е с нас в радостни и трудни часо
ве с непоколебимата твърдост, с неустрашимост
та на своя живот, с пословичната си скром
ност и себеприцание, с мечтите си по нов и
щастлив живот. Учете се, драги ученици, учете
се от борческия и смислен живот на нашия пат
рон, гордейте се, че училището ни носи негово
то име — името на героя-комунист Цветко Ра
дойнов!

ПАНЧО ПРЪМОВ

директор на СПТУ по машиностроене
„Цв. Радойнов — София“

МЛАДЕЖКИТЕ ГОДИНИ НА ЦВЯТКО РАДОЙНОВ

Живеят онези, които се борят и с вяра в сърцата се качват нагоре по стръмното било на славната цел: замислени крачат и взорът им смело следи денонощно какво повелява дългът, начертан от любов величаво.

„Нещо особено приятно и задушевно имаше у Цвятко и Бонна Радойнови. Отношенията и атмосферата, създадена в техния дом, напомняше за всичко най-хубаво, запазено в българското семейство!“ — разказва Карло Луканов.

„Мила моя дъще, Иночка, аз навярно няма повече да те видя, няма да чуя твоя глас, няма повече да те целуна. А как ми се иска още веднъж да те погледна. Тук, на своя родна земя България, аз попаднах в плен като червеноармеец и врагът няма да ме пусне. Няма да ми прости, защото аз се борих за свободата на своя народ, за неговата независимост, за мир. Аз чувствавам, че е настъпил моят последен час и мога да ти кажа, че твоят татко умря с чест и можеш да се гордееш, че си моя дъщеря. Как ми се иска да видя края на войната, радостта на народите след победите на нашата славна Червена армия. Но ще умра спокоен, защото вярвам в победата, вярвам, че ще настъпят хубави времена за човечеството. Вярвам, че и ти ще бъдеш щастлива. Спомни си тогава своя татко, който те обичаше. Аз със сълзи на очи и с болка на сърцето си спомням нашия Спартак. Той си отиде рано от нас. Иди на неговото гробче и положи цветенца от мене. Утешавай майка си, както това правеше и по-рано, и я целуни вместо мене. Бъди винаги примерна гражданка на великата Съветска страна.“

(Последното писмо на Цв. Радойнов до дъщеря му)

ИЗ СПОМЕНИТЕ НА НЕГОВИТЕ СЪВРЕМЕНИЦИ

ски дом на името на Цвятко Радойнов“.

„На последната ми среща с него — разказва другарката Мара Георгиева — Радойнов ми каза, че има провал в организацията. Съобщил ми, че е арестуван Атанас Романов. Всичко това обаче той предаде спокойно, без всякаква паника. Безграничната му вяра в победата го правеше смел и обаятелен. В най-тежкия момент, когато беше в периода на провала, бях си купила с последните пари изриси. Радойнов не отиде на без внимание тази моя проява. След свършване на деловия ми разговор, когато се разделяхме с него, той погледна цветята, на лицето му се отвори радостна усмивка и каза: „Привет революция, за да има в живота ни повече цветя“. Неограничена, неизчерпаема жизнена сила лъхаше от този човек“.

Изваден на очна ставка с Радойнов, един от подсъдимите, смазан от бой, се завръща болен в килията и казва на другарите си:

— Погледнах го и веднага го познах, разбрах, че също ме е познал, но нито един мускул не трепна по лицето му. Отмести погледа си и спокойно каза: „Този човек аз не познавам“... Спаси ме той, другари... Да бяхме всички такива...“

„Помня Цвятко Радойнов на нашите учителски конференции — разказва проф. Яким Якимов, тогава млад учител. — Тих и незабележим, той слушаше внимателно нашите изказвания. Ни кога не заемаше позата на ръководител. Който за пръв път го виждаше, едва ли би подозрял, че той е някакъв отговорен човек. Когато обаче станеше да се изказва, преди всичко изпъкваше неговият талант на организатор и ръководител. Неговите изказвания и напътствия се връзваха дълбоко в нашето съзнание и ние се разотривахме окрилен и ентузиастични.“

Цяла купчина, запазени до днес фотографии и адреси, ни говорят за обичта и признателността на курсантите към любимия командир, другар и учител.

На уважания началник-щаб другар Радойнов от командувачето и курсантите — пишат офицерите и слушателите от поделение 135 на Киевския гарнизон.

„Други другарю Радойнов, слушателите от 7-мо отделение, видят дайни във Ваше лице най-добрия другар, комунист и възпитател, за Вашето внимание към нас, отнесете дълбоката ни благодарност“ — пишат група неговии възпитаници от Киев.

В последната среща със своята другарка, изправен пред собствения си гроб, Вапцаров си спомня за Радойнов и казва на Бойка:

„Когато се освободи нашата страна от фашизма, постройте хубав, просторен и слънчев дет

Има младост крилата, изпълена с велики, големи дела. Това е младостта на героите.

1902 година. Седемгодишен. Цвятко пристъпа прага на сдупената сграда на Крымското начално училище. Първият учебен ден! Той имаше някаква смъртна, неясна представа за този час. Към училището той крачеше сам. Баща му беше тръгнал пак за „някъде“, той въртеше търговията си. А майка му? Тя беше с много грижи и с много работа. Лесно ли се гледат девет деца! Пред тихото и послушно, но решително и любознателно момче се разкри един нов свят — святът на буквите, на книгите. И той ги обича за цял живот. Книгата — негов верен другар, го поведе напред. В началото другарите му го посрещат с присмех. Но колко скоро те започват да го обичат и дълбоко уважават! Та нали Цвятко е винаги готов с уроците си, та нали той винаги отговаря на учителя! Бързо минават четири години. До малко то село Крън се намира село Шипка. Там, на мегдана, се издига прогимназията. Завършил с отличие началното училище, Радойнов продължава учението си тук. Твърде бързо забрави той буините игри по пасищата, момчешките лудории. Твърде рано се прощава със свидното детство. Театърът, театралните представления — колко бързо го увлякоха, плениха! С момчетата от махалата той разучава пиеси, които представяха пред по-малките деца. Ентузиастично зиранието „театрала“ представят сценки за Ботев, Левски, за хайдутите и бунтовниците. Момчетата хвърляха всичките си сили в играта, в подготовката на представленията. Любимото място на Цвятко и неговите другари е Бузлуджа. Тук той им разказва за първите социалисти начело с Димитър Благоев, които основават Социалистическата партия. Още като ученик Цвятко разбира, че социалистите са най-справедливите хора на земята.

Ето че дойде пролетта на 1909 година — с много цветове и топлина. Завършва и последният срок в Шипченската прогимназия. Цвятко Радойнов е със завършено основно образование. Съкровено то му желание е да продължи. Но какво ще кажат за това баща му, майка му, братята му? След дълги размисления Кольо Радойнов решава да запише сича си в Педагогическото училище

в Казанлък.

— Ноктите си ще продам, но ще го изуча. Аз не можах, ама той ще стане богат търговец... — В Казанлък ли?

— Ами ти, де мислиш? В Париж ли? — отвърна бащата. В Педагогическото — пък ако не потегля баш по търговията — ласкал да стане!

И ето че в една ранна септемврийска утрина на 1910 г. Цвятко заедно с баща си потегли за града. Една огромна радост сгряваше сърцето му. Той беше дошъл тук да се учи, да стане учител... Като че беше открил един чуден път, за който беше мечтал толкова години. Този път трябваше да го заведе при желаната цел — светла и благородна. Още в първите месеци Цвятко прави впечатление със своята задълбоченост и сериозно отношение към учебната работа. Той обича да чете и декламира стихове. С истинска неподправена любов той се привързва към Горки, Ботев, Яворов, Некрасов, Хайне, Чернишевски, Лермонтов. Възторженият гимназист не само ги обича, но и разбира се, възлнува се от крилатите им мисли, от чудесните им дела. У него се раждат много въпроси. Кой да ги разреши? Любимите писатели често мълчат. Тогава все по-често Цвятко започва да разглежда страниците на социалистическата литература. В горните класове на гимназията той е вече оформен социалист. Става ръководител на маркиски кръжок, който се събира редовно в неговата

квартира. Под негово ръководство е образуван хор от младежи, които разучават и изпълняват „Интернационала“ и „Друж на песен“. За него, както и за всички социалисти, антирелигиозната пропаганда и възпитанието на народа и младежта бяха неделима част от общата работа на партията. Той използва всичко — театър, разговори, събрания, за да отвори очите на хората.

По-късно Радойнов участва в бойкотиране на сказката на Софроний Ников от София. След няколко месеца той е в център на организираната ученическа стачка, която трае цял месец. Невин повод са високите училищни такси и реакционните порядки в училището. Невидимият за училищното ръководство организатор на стачката, този, който събираше учениците, разясняваше им исканията, подготвяше ги за издръжливост в предстоящата борба, бе ученикът от последния курс — Цвятко Радойнов. В 1914 г. с диплом в ръка той е пред прага на нов живот, на път към избраната от него професия — народен учител.

Иван КИТОВ
ученик от III „г“ курс

„През едно лято аз и по-големия ми брат — разказва Септемврина Радойнова — бяхме в пионерски лагер. При нас дойде на гости татко. Нашата радост беше нецъмеримо голяма. Неговото идване стана повод за организиране на празненството в лагера, с което радостта ни се удвои. Още от първите минути на нашата среща моето любопитство беше събудено от две дървени сандъчета, които забелязах в автомобила, с който пристигна татко. След като нашият скъп гост поговори нещо с пионерската ни ръководителка, беше обявено, че в лагера ще се проведат спортни състезания. За съдия еднородушно бе избран татко. Всички ние с ентузиазъм се включихме в състезанията. Физкултурното тържество завърши с песни и танци. В тях татко вземаше дейно участие. Той знаеше български и съветски песни, свирише на цигулка, обичаше да пее.“

Лагерната тръба възвести, че е време за обяд. Особена радост за нас предизвика новината, че като награда за хубавия успех на спортните състезания всички ще получат допълнителна порция бонбони, бисквити и други лакомства. Съветската страна тогава преживяваше още трудности и тия неща се даваха с купони. Скъпият детски подарък беше няколкомесечната дажба на татко, когато той получаваше от службата си. Чак тогава разбрах съдържанието на сандъчетата в автомобила.“

ЖИВЕЯТ ТЕЗИ, КОИТО СЕ БОРЯТ

1942 година 26 юни. Мрачен тунел, със стени от бетон, дълг сто крачки, тъжен и тих, чул и скътал воллите на хиляди убити. Осемнадесет осъдени на смърт, осемна десет верни живота, осемнадесет различни съдби и еднаква смърт. Те слушаха пристъпата, но тя не достигна до съзнанието им — предварително я знаят. Устните им са стиснати, а в ушите звучат други слова, те виждат други лица, усмивки. Една след друга се разгръщат страниците на историята и тяхната съдба, вpletена в нея.

Но защо, въпреки всичко, полковникът от НКВД Цвятко Радойнов е спокоен, твърд, не нервничай? Нима не съжалява, че се разделя с живота? Защо от време на

време се усмихва? Нима не разбира — сто крачки го делят от смъртта, Среду него са коловете, на които ще бъдат привързани техните тела, по стените личат малки дупки, следи от куршумите. Но не за смъртта мисли той, а си припомня Йохан:

„Безумци! Всяка капка кръв пред вас ще бликне нови хиляди борци! Веч бий дванайсетия кобен час...“

Него декламираше Вапцаров в миговете на отмора и униние. Топла вълна го залива. Ще разберат ли другарите, ще разберат ли близките му, милата и упорита спътница в трудните му години Бонка, дъщеря му Ина. А обични

ят изчезнал от света Спартак, никога няма да узнае страшната вест.

Мислите напират, не смогва да ги сложи в ред. Ето го малко, за смляно момченце, бедно облечено, защото парите никога не стигат даже и за хляб, ето го ученик, буден и жив, школьник в ШЗО, офицерски кандидат в 29-ти ямболски полк сред бясната шовинистична пропаганда за война. Младият, пъргав, весел офицерски кандидат не крие своето отрицателно отношение към войната, води сърдечни разговори с войниците, споделя негодите на войничкия им живот. А после... С усилена борба са изпълнени дните на народния учител и партнен организа-